

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/teksty/104119,Wojskowe-Szkoly-Junakow-i-Junaczek-w-ZSRS-Ewenement-uzasadniony-koniecznoscia-po.html>

Uczniowie Junackiej Szkoły Kadetów podczas zbiórki na terenie obozu w Palestynie, ok. 1942 r. (fot. z zasobu IPN)

ARTYKUŁ

Wojskowe Szkoły Junaków i Junaczek w ZSRS. Ewenement uzasadniony koniecznością polityczną

OKRES HISTORYCZNY

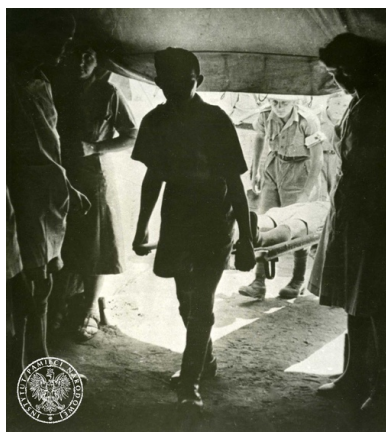
(1939-1945) II wojna światowa

Autor: ANNA MARCINKIEWICZ-KACZMARCZYK
06.11.2023

Wojskowe Szkoły Junaków i Junaczek były ważnym przedsięwzięciem, podjętym w trudnej i skomplikowanej sytuacji politycznej. Nie tylko ułatwiły tysiącom młodych ludzi opuszczenie Związku Sowieckiego, ale też pozwoliły im wznowić przerwana naukę i przygotować się do dalszego życia.

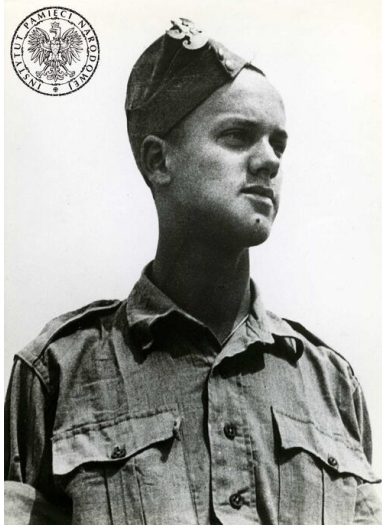
W trakcie organizowania Polskich Sił Zbrojnych w ZSRS, już we wrześniu 1941 r., gen. Władysław Anders wydał rozkaz o powołaniu specjalnych wojskowych Szkół Junaków, a w kwietniu 1942 r. – Szkół Junaczek.

Utworzenie tego rodzaju struktur było ewenementem w historii Wojska Polskiego. Gwarantowało, że przynajmniej część polskiej młodzieży wywiezionej z Kresów Wschodnich do ZSRS nie umrze z głodu i chorób, ale opuści „niehumanitarną ziemię” i zostanie ocalona. Z czasem uczniowie tych szkół zasilili szeregi PSZ na Zachodzie.

Uczniowie Junackiej Szkoły Kadetów podczas ćwiczeń na terenie obozu w Palestynie (fot. z zasobu IPN)

**Młody kadet Polskich Sił
Zbrojnych w ośrodku „Barbara” w
Palestynie, 1942 r. (fot. z zasobu
IPN)**

Szlak nadziei

W 1942 r. Szkoły Junaków i Junaczek zostały, wraz z Armią Polską, ewakuowane na Środkowy Wschód, gdzie rozwijały się organizacyjnie do 1947 r. Od marca do listopada 1942 r. ewakuowano z ZSRS 4618 junaków oraz 1765 junaczek wraz z oddziałami Pomocniczej Służby Kobiet. Warto zaznaczyć, że przedstawione dane są przybliżone, gdyż w tym okresie nie było możliwości dokładnego kontrolowania liczby osób opuszczających terytoria sowieckie. Wiele z nich zmarło w trakcie podróży przez Morze Kaspijskie.

Junacy i junaczki zostali najpierw przetransportowani do Pahlevi, potem do Teheranu, a następnie do szkół organizowanych na terenie Bliskiego Wschodu.

Powstały tam m.in.: I Junacka Szkoła Mechaniczna, II Junacka Szkoła Mechaniczna, III Junacka Szkoła Mechaniczna, III Junackie Gimnazjum Kupieckie, II Junackie Gimnazjum Mechaniczne, II Junackie Liceum Mechaniczne, IV Junacka Szkoła Mechaniczna, I-IV junackie gimnazja mechaniczne, V Junacka Szkoła Mechaniczna, VI Junacka Szkoła Mechaniczna, szkoły młodszych ochotniczek, Gimnazjum i Liceum Lotnicze, Junacka Szkoła Kadecka, junackie szkoły powszechne i Junackie Gimnazjum Kupieckie.

**Uczniowie Junackiej Szkoły
Kadetów podczas ćwiczeń na
terenie obozu w Palestynie (fot. z
zasobu IPN)**

**Uczniowie Junackiej Szkoły
Kadetów podczas zbiórki na
terenie obozu w Palestynie, ok.
1942 r. (fot. z zasobu IPN)**

Szkoła obywateli

Celem Szkół Junaków i Junaczek, zgodnie ze statutem opracowanym w 1942 r., było nauczanie, wychowanie, wyszkolenie wojskowe i wychowanie fizyczne. W statucie stwierdzono także, że:

„naczelnym postulatem szkoły jest przygotowanie świadomych swych obowiązków twórczych obywateli dla przyszłej Polski”.

Wojskowe Szkoły Junaków i Junaczek były ważnym przedsięwzięciem, podjętym w trudnej i skomplikowanej sytuacji politycznej, które zakończyło się sukcesem, gdyż umożliwiło młodzieży polskiej kontynuowanie przerwanej w wyniku wojny nauki oraz uzyskanie wykształcenia. Wielu z ich uczniów, zarówno chłopców, jak i dziewcząt, po ukończeniu szkół, zasiliło szeregi PSZ na Zachodzie.

* * *

W zasobie Archiwum IPN znajdują się zdjęcia uczniów Szkół Junaków wykonane na terenie obozów w Palestynie w latach 1942-1944.

Junacy z ośrodka szkoleniowego oddziałów polskich na Bliskim Wschodzie przy szkieletce brytyjskiego samolotu, ok. 1942 r. Reprodukacja rozpowszechniana przez komórki propagandy rządu RP na uchodźstwie. Zdjęcie pochodzi z kolekcji przekazanej do zasobu Archiwum IPN przez p. Teresę Mellerowicz-Gellę (fot. z zasobu IPN)

Więcej interesujących materiałów na profilu **Archiwum IPN**

COFNIJ SIĘ